

Naša Sloga izlazi svaki 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cijelu godinu 2 for. a za kmeta 1 for.; razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izraz carovino višo poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga svo pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po nao radnoj cieni. Pisma neka šalju platjene poštarine.

Nepodpisani se dopisi ne-upotrebljavaju. Dopisi se ne- vraćaju. Uredništvo i Od- pravništvo nalaze se *Via Nuova N.º 4 piano 1.*

Godina VI.

U Trstu 1. Januara 1875.

Broj 1.

POZIV NA PREDPLATU.

Hvala Bogu i dobrim ljudem, „Naša Sloga“ je evo doživila i sestu godinu. Ako se nemožemo pohvaliti, da smo njom postigli Bog zna što: ipak nam se čini, da se nismo posve uzalud trudili. Jer odkad se čita u Istri „Naša Sloga“, onaj naš zanemareni, al uvijek dobri i pošteni puk, kao da se je počeo pomalo buditi sa duboka i dugotrajna sna, te spoznavati svoje dostojanstvo i svoje pravice. A to je i bila naša nakana. Da se ta iskra napredka i bolje budućnosti u Istri već nikad neutrne, o tom smo dužni nastojati svi pravi rodoljubi u Istri i izvan nje. Vierni toj dužnosti, mi smo odlučili i nadalje posiljati u sviet ovaj naš list. Zato evo i pozivamo opet u naše kolo sve, što je rado napredku i prosvjeti. „Naša Sloga“ će kao i dosada zastupati i braniti prava i pravice našega puka u obće, a istarskoga napose. Povrh toga hoće nastojati uvijek više, učiti i poučavati puk u svih onih stvarih, koje je liepo, dobro i koristno znati. Pa da puku sve to bolje omili, hoćemo nastojati pisati, naime poučne stvari, što se bude više moglo prosto i razumljivo. Ali mi, sjedeć u Trstu, nepoznajemo sami svih pučkih potrebah i težkoćah, zato se preporučujemo svim i svuda našim vriednim poznatim i nepoznatim rodoljubom, neka nam pišu i nas izvješćuju o svem, što im se čini, da bi moglo i moralo biti bolje il drugako. Ujedinjenimi silami mi hoćemo i moramo naš narod do dna probuditi i na pravi put staviti. U to dakle ime nadamo se u nastupljajućoj godini što većemu broju predbrojnikah i pomagaćah u svakom stališu našega pučanstva u Istri i izvan Istre.

Ciena listu ostaje koja i doslje, t. j. 2 for. na ljeto za predbrojnike prvoga reda, a 1 for. na ljeto za predbrojnike drugoga reda. Predbrojnikom drugoga reda, to jest kmetom, koji su zadovoljni, da im više iztisakali „Naše Sloge“ pod jednim jedinim imenom i pasom šaljemo, skloni smo ju slati i ovo ljeto uz lanjske polaksice. Samo molimo p. n. predbrojnike, da se na vrijeme predbroje i novce pošlju kroz postarsku naputnicu; pa da ako kadkada radi ma koga uzroka nebi primili lista, neka nam to jave nezapečaćenim listom, za koji se neplaća nikakva poštarina, napisavši izvana na njem „Reklamacia.“ Još jedan put pozivamo one naše stovane predbrojnike, koji nam još lanjsku predplatninu duguju, da nam ju svakako pošlju.

U Trstu dne 1. Januara 1875.

Uredništvo „Naše Sloge.“

Na staru godinu u Trstu.

Evo i opet jedne godine, što je odletila u nepovrat.

Jedna godina jest mnogo u čovječjem životu, zato je stara navada, na koncu joj promišljati, u čem smo za to vrijeme svojom miškom i svojim trudom uspjeli i u čem nismo, pa da li smo tomu neuspjehu sami krivi, il su nuu krive okolnosti, kojim se nismo umjeli, il nismo mogli oteći.

Taj završni račun sa starom godinom nas mora s jedne strane okriepiti i ohrabriti, a s druge strane osviestiti i opametiti, te postati našim ravnalom na pragu nove U čem smo uspjeli, u tom valja da idemo onako napred; a u čem nismo, moramo obkriti uzrok, pa udariti drugim putem.

Na ovaj način čine svoj račun sa starom godinom poljodjelci, obrtnici, trgovci, pa i sami ministri i državnici; na taj dakle način moraju činiti svoj račun i narodi, koji su radi dostojno živiti pokraj drugih narodah. U ovaj posljednji red spadamo i mi Slaveni u Austriji.

Mi se već više i više godinah borimo za svoje pravice, pa jeli smo uspjeli? Nismo. A što je tomu uzrok? To, što jedni vućemo na jednu stran, a drugi na drugu, pa tako dajemo svojim protivnikom najugodniju priliku, da rađe, što jih volja i kako jih volja.

Ali ako je to već odavna naš prvi i najveći grieh u računu stare godine, što nam na koncu preostaje, nego da se već jednom osviestitimo i opametimo, pa da u slozi i u bratinskoj ljubavi nastojimo o svojoj budućnosti.

Neka nam nova godina, koju čestitamo što sretniju svemu našem plemenu, donese ovaj jedini dar, pa smo osvjedočeni, da ćemo u najkraće vrijeme činiti sasvim drugi račun ne samo sa starom godinom, nego i s našimi protivnicima kako u pojedinih pokrajinah, tako i u cijeloj državi. I u to ime Bog pomozu na početku nove godine!

Govor Dra. Vitezića

na carevinskom vieću od dne 12. proš. mjeseca.

Pogledavši u proračun ministarstva za trgovinu, na svoje zadovoljstvo sam našao med drugim svotami i ovu, koju isti proračunski odbor na odobravanje predlaže, naime svotu od 8.000 for. za Lukobran u Iki i to kao dodatak k proračunskom predlogu od 33.000 f., pa svotu od 12.000 for. za Lukobran na Voloskom, isto tako kao dodatak k proračunskom predlogu od 31.626 f., jer ta djela su doista od velike potrebe.

Mislite si gospodo, da od Rabeu, Labinjske luke, sve do Rieke, i to na onom prostoru, gdje se more često veoma pogibelno uzburka, nije niti jedne luke, u koju bi se mogli ni najmanji brodovi u vrijeme pogibeli uteći.

Vrh toga promislite, da na obćine Lovran i Veprinae spada množina brodovlastnikah (armatori), koji posjeduju najvećim dielom velike brodove; a da se u tih mjestih brodarstvo mrljivo goji, to se može već iz toga viditi, što medju stanovnicima tih dviju obćinah ima prieko 70 pomorskih kapetanah.

Iz toga dakle, što rekoh, možete se lahko uvjeriti, kako je od velike potrebe, da se ona djela što prije počnu.

Zato sam prisiljen toj visokoj kući što vruće preporučiti, da taj predlog odobri, pa ujedno moram svoju želju visokoj vladi izjaviti, se spomenuto djelo što prije počne.

Ali čim mi je milo čuti, da će se na spomenuta djela ruka postaviti, to se ipak moram u isto vrijeme čudom čuditi, što nisu mnoga druga vele važna i potrebita djela u proračun uzeta.

U sjednici te visoke kuće dne 30. Marea pr. godine sam razložio potrebu, da se obave ona od mene spomenuta

djela u novoj Baški na otoku Krku, da se uzidje jedan lukobran, a nutarnja luka da se izčisti. Dokazi, koje sam za tu moju prošnju rabio, — jer sam samo prošnju upravio — ciljali su naime na to, da se vidi, da Bašćani imaju jako malenu okolicu, pa da su zato i prisiljeni, da se pomorstvom bave, pošto im tjesno i neplodno zemljišće nedaje dovoljne hrane — pa da se oni u toj struci baš i odlikuju. Nadalje sam kazao, da se nasprot stojeći, za trgovinu i pomorstvo važni grad Senj i u obće sve hrvatsko Primorje, što se tiče lukah, u vele slabom stanju nahode, pa kad bi u Baški bila sjegurana luka, onda bi ova na onom kraju mora jedrećim brodovom u vrijeme pogibeli za utočišće služila, i radi toga ne samo Baški, nego dapače svemu otoku na veliku korist bila.

Obzirom na okolšćine i mnoge nesreće, koje se usljed tamo vladajućih olujah događaju, i od kojih sam onda nekoje spomenuo, jest tamošnje pomorsko upravništvo, onda pomorski zdravstveni ured u Lošinju i najzad pomorska vlada u Trstu za rečena djela potrebite svote na odobrenje opetovano predložila; ali su žalibože bile dotične svote opetovano — ako se ne varam četiri ili pet putah — od Ministarstva za trgovinu odvržene.

U gori rečenoj sjednici sam jedino molio, da se ta djela u slijedeći proračun uzemu, to jest u onaj, koji imamo sada pretresati. Posebni ondašnji g. izvjestitelj proračuna, koji je i sada izvjestitelj, izrazio je od svoje strane ufanje, da će naime visoka vlada to pitanje promišljati, pa u slijedećem proračunu dotične predloge staviti. Pošto pak vidim, da se niti u proračunu, niti u izvješću odbora ista govori, zato molim g. izvjestitelja, da mi izvoli kazati, je li se u proračunskom odboru o tom govorilo i kojimi se je uzroci visoka vlada opravdala, zašto nije dotične svote za obavljenje tih djelah u proračun stavila? Ja dobro znam, da se tu nahode ne samo osnova, nego i dotični računi troškovah gotovi. Što se tiče troškovah, uzimam si slobodu navesti, da brodari od porezah i ostalih svotu od 420.000 f. svako ljeta plaćaju, jer se ta svota nahodi u ovogodišnjem proračunu tom opazkom, da je i prošle godine ista svota bila u proračunu. Nadalje imam spomenuti, da se na mjestu *Udržavanje (conservazione)*, *Prenacinjanie (ricostruzione)* nahodi u proračunu 86.000 for. manje nego u proračunu prošaste godine. Ali ne samo ovdje, nego i na mjestu *Izvanredni troškovi za luke i zdravstvene službe (sanità)* nahodi se manja svota od 156.350 for. Kad se k tomu računaju i one svote, koje je i proračunski odbor na svih tih mjestih izbrisao, onda imamo 200.000 for. manje naprama onim, koji su bili u proračunskom odboru pr. godine potrebitimi priznati.

Ja dakle mislim, da bi se bila obzirom na skrajnu silu i korist tih djelah, imala predložiti, ako ne i sva, a ono barem jedan dio rečene svote, pa u proračun zabilježiti.

Tom prigodom držim si za svoju dužnost, sietiti visoku vladu, neka prihvati djela i jedne druge luke. To je naime lukobran iliti mul u staroj Baški. Uzroci za gradjenje toga lukobrana su oni isti, koji su i za onaj od nove Baške, naime neplodnost zemljišća, pa pogibel za brodarenje, i vrh toga okolnost, da troškovi tih djelah nebi prekoračili svote od 10.000 for.

Vrhu toga mi je tu spomenuti, da je gorovitost toga kraja kriva, da je to mjesto od drugih krajevah otoka odlučeno, pa da je i zato potrebno, da se s drugim krajevi istoga otoka spoji, da stanovnici nepostanu divljaci. Radi toga bi tamo bila jedna luka veoma korisna.

Najzad moram visoku kuću moliti, da oprost, što sam možebiti zabrazdio u potanko razlaganje stvarih samo lokalne iliti mjestne naravi; ali dužnost, koju imam prama svojim biračem, jest veća nego li strah, da ću možda visokoj kući tim dodijati.

Nemogu nego još nešto na kratko spomenuti u obće odnosno na austrijsko trgovačko pomorstvo, i to dodajuć

nešto onomu, što je moj neposredni g. predgovornik i prijatelj (Dr. Klaić) o toj stvari rekao.

Topografični položaj austrijskoga Primorja — i tu za austrijsko Primorje razumijem sav daleki prostar, koji se pruža uz jadransko more — mnoge i važne luke, koje se tamo nahode, tako su bitne stvari, da one promiču razvoj trgovačkoga pomorstva, i doista od pamfivička, kao što je uprav moju neposredni predgovornik dokazao, jest pomorska trgovina tamo vrlo cvala. Ja se sasvim s njim slažem, da se naime u tom obziru neide natrag, ali da se ni neupreduje, barem ne tako, kao bi bilo želiti usljed spomenutih ugodnih razmjera, i to je sasvim istinito, a uzroci, što se to nije dogodilo, jesu različni i mnogovrstne naravi.

Osim uzroka, koje je moj g. Predgovornik naveo, mislim ja, da je poglaviti uzrok taj, da se na dotičnom mjestu nevidi i nerazumije važnost tako izdašna i obilata izvora javnoga blagostanja, kako je uprav brodarstvo. Kad nebi tomu tako bilo, nebi se događjalo, da se jedina žila, koja Adriju sa nutarnjim carstvom spaja, sasvim monopolizira, dapače bi se skrblilo, da to monopoliziranje jednom prestane, i to tim, da se ona druga toli uzdihovana željeznica do Trsta dovrši, pa da se nestavljaju vazda zapreke svakoj drugoj željeznici, koja ima otvoriti more nutarnjemu carstvu.

Hoću tu da spomenem zapreke, koje su se činile prije nego je bio onaj dio željeznice od sv. Petra do Rieke dogotovljen, akoprem i ova na ono i isto društvo spada. Isto tako moram spomenuti zapreke, koje su se gradjenju istranske i dalmatiuske željeznice na put stavljale, pa najzad imamo nešto, ali sasvim nepodpuno.

Kad nebi toga bilo, Gospodo, da nije dovoljna poznavanja posebnih razmjera Primorja, nebi se sbijalo, namjesto obstojeće luke brodarstvu prikladnije učiniti, da se još i kvare, kao što se je žalibože lukom u Trstu učinilo. Da nebi toga bilo, nebi se doista kroz neprimjerne porezue i još neprimjernije vojničke zakone skorom neprekoračive zapreke stavljale na put razvoju brodarstva. Kad nebi toga bilo, nebi se onda tako skupo i štedljivo školami u Primorju postupalo, niti bi se tamo protumaravski zakoni krojili i uvadjali. Kad nebi toga bila — ali kad bih htio sbrojiti sve pogreške, koje su se u tom obziru učinile, mnogo bi vremena trebao, da jih vebrojim. Ja pako neću da u zadnji hip toj visokoj kući većma dodijam, nego samo hoću moliti, da se primu oni predlozi, što ih je moj Predgovornik postavio. (Bravo! na desnoj.)

Dopisi.

U Mošćenich, 10. prosinca.

Jurve mnogo vremena biesne kozice na Rieci, a nada, da će zimom popustiti, nas je prevarila, jer se glasa, da svakim danom više i više oboli umre ljudi. Odmah, kao su se na Rieci pojavile, zavlada ovdje strah, da će i k nam u pohode, jer naši ljudi idu po kopnu i po moru svaki-dan u Rieku, dočim dotične oblasti haju i nehaju, da tomu nesrećnomu gostu simo put prepriče. Koliko je meni poznato, dosad se nije ništa učinilo, što bi moglo okuženje ovih stranah prepričiti. Dapače se trpe stvari, koje se nebi niti u zloglasnoj Turskoj trpile. Tako su nam više puta kozičave, većim djelom služkinje, u kočijah iz Rieke dopeljali, koje sad u svojih kućicah boluju bez svakoga nadziranja, tako da je svakomu prosto k njim ulaziti i kod njih po volji se zadržati. Puk vapije proti tomu skandaloznomu neredu, ali meni ništa, tebi ništa, pak mirna Bosna. Sad poslje što su se jurve dvojica, koja je ovamo kozice importirala, preselila u vjekovječnost, vapije se još više, a neznam hoće li što koristiti. Morda ćete me pitati, što djela naš glavar (podestat), il što je učinio, da prepriči razprostriranje ove nesrećne bolesti? Sam Bog zna, što on djela, mi neznamo, jer pošto su Bršečku, Mošćenčku i Lovransku obćinu u jednu sbili, mi ga, neznam jeli na našu sreću il

nesreću, riedko vidjamo, a odkad su se u nas kozice pomolile, kažu da ga nije nitko ovdje vidio, a i ako je gdje bio, jamačno nije kod kozičavih. Nu poslovice veli: što je pravo, to je Bogu drago, zato treba da rečem, da bi moglo biti, da on niti nezna, da u Mošćenicah ova nesrećna pošast vlada, a onda uz najbolju volju nam nemože pomoći. Ima ovdje, doduše, svoga odredjenika (delegata), ali on, dobra duša, voli sebi nego drugim, pa sit gladi zadovoljno svoju trbušinu, a kozice su mu deveta briga. A tko da mu zamjeri, kad nije odgovoran nikomu: ako pase svoj trbuh — risparmio la pancia pei fichi.

Ali da bi i znao občinski glavar za naše jade, on nam nemože pomoći, jer tko će da uspješno pomože, u ovom slučaju, treba da sve sam vidi, ispita i shodno naredi, te nadzira, da se dotični zakoni vrše. Nu toga nemože uz najbolju volju učiniti glavar, koji u Lovranu stanuje, i tko je amo jednom vidio ove kraje, taj mora pristati uz moje mišljenje. Zato treba reći, da oni, koji su nam oktrojirali centralizaciju obćinah, nisu poznavali našega položaja, ili erajuć njekakovu tajnu i čudnu politiku, nisu marili za aše bolje. S toga ja mislim, da bi jurve doba bila, da se pitaju posljedice centraliziranih obćinah te da se urede prema želji i potrebi dotičnoga puka, a ne prema kakvomu političkomu cilju. Nam i najsposobniji i najmudriji glavar, ako u Lovranu stanuje, neće pomoći, koliko jedan prost al zuman, kad bi ovdje stanovao. Naša poslovice veli, da je šta ni premudru biti, a naši su gospodari bili baš emudri, kad su ono iz stare kože krojili nove opanke li — obćine.

Vinska ljetina od godine 1874.

Nešto kasno al uvijek na dobu hoću da rečem koju o osnjem vinu. Ni stari se ljudi nespominju vina ovako bra, liepâ i izvrstna.

Što je uzrok dobroti vina?

Uzrok dobroti vina jest ugodno vrijeme, što ga ima zdje, dokle je na trsu.

Kad se možemo nadati dobroj i obilnoj vinskoj ljetini dugû izkustvu starih vinogradarah.

Dobroj i obilnoj vinskoj ljetini možemo se nadati onda, je u proljetje malo dažda, jer se tad groždje u cvietu razvije, a s druge strane suho vrijeme brani trs od late trsne holesi: nadalje, kad julija i augusta mjeseca e puti daždi, jer tad groždje nezgori od velike vrućine. druge strane jagode se odebljaju i napune obilna soka: sljedku, kad je septembra i oktobra mjeseca liepo i vrijeme, jer tad sok u jagodah dobro dozrije iliti ri; a poslje svega toga trgatba se mora obaviti za liepâ i vremena, što je za dobrotu vina jedna od najvažnijih ih.

Kad Bog da takovo vrijeme, onda se možemo sjegurno li dobroj i obilnoj vinskoj ljetini.

Pred četiri godine (1870) imadosmo baš takovo vrijeme, koprem je onda mnogi vinogradar glavom kretao, da e piti, ipak je morao na koncu priznati, da nije ona- već oddavna pio. Uprav takovo i još mnogo ugodnije je, ako izuzmemo kratko nevrime na početku mjeseca e, imalo je groždje i ljetos. Kad je o Jakovlji i u eu augustu daždilo toliko puti i tako liepo, kao što e godine? Pa buduć da je sve tako bivalo, zato i jetošnje vino tako izvrstno, da će najbrže i više go- proteći, a da nećemo takova imati.

Francezi, ti glasoviti vinogradari, pripisuju ljetosnu i dobru ljetinu zviezdi repatici, što se je prošle go- idjala na našem nebeskom krugu. Ja nemogu reći, da je tako, ni da nije, već ako jest, onda valja kazati, da ezda uzrok, što je ljetos bilo za vinograde onako to i ugodno vrijeme. I to nije nikako praznovjerje, jer čno sudi, da takova nebeska tjelesa spušćaju na našu

zemlju, kad joj se jako približe, nekakve plinove iliti gase, koji joj mogu donekle i škoditi i koristiti.

U Franceskoj je vino ljetos tako izvrstno, da ga Fran- cezi, akoprem je bila i tamo jako obilna ljetina, sa svim tim drže veoma drago, baš kao da nije ni urodilo. Što je tomu uzrok? Uzrok je tomu, što slutje, da mu neće biti tako brzo ovakove ljetine.

Zato pozôr, vinari i vinogradari! Ako znaju Francezi toli visoko cijeniti svoje ljetosnje vino, nemožno ni mi za njimi, ostati nego ga čuvajmo i štedimo (sparajmo), što više i što do dalje možemo. Koliko neće valjati kad se popu- noma ustanovi i dozrije u dobru okrutju, ili u staklenicah? Tada ćemo moći i mi reći kupcem i prijateljem, kad ga budu pokušali i hvalili: To je vino zviezde repatici godine 1874!

Na Krasu 21. Decembra 1874.

A. Hr.

LUCA I MARA.

M. Dobro jutro, kuma Luce!

L. Bog daj dobro! — Ča ste to vi, kuma Mare?

M. Hvala Bogu, to sam!

L. Još se nismo videle ovo leto.

M. A sredu smo skupa govorile!

L. Al ono j' bilo lane.

M. Vi se, kuma, znate vavek neć zmislet i našalit, kako da imate dvajset let.

L. To me, kuma, na nogah drži.

M. Oćete mi dat ča za dobru ruku?

L. Oću, al morate prej koledžat.

M. Ča mislite, da nebin i ja, ja još zakantat, kako svaka devojka?

L. Kako su vaši doma?

M. Hvala Bogu, zdravi smo svi, a za drugo ča Bog da -- a vaši?

L. Franina se smirom neć tuži, da nemore; a ostala dru- zina bi više pojila, nego nosila!

M. Ma ni valjada ni kumparu Franini toliko slabo?

L. Draga vi, ča mu je, ter je i danas nekamo šal za svo- jimi posli.

M. A ja sam tužna mislila, da ču ga doma nać.

L. Ča ste mu otela?

M. Dobila sam list od Jurine, pak bim bila, da mi ga proštiye.

L. Zato ćemo, kuma, lahko, ter ču vam ga i ja proštit.

M. Čudo božje! ča znate i vi, kumice, štít?

L. Neć malo, za svoju potrebu.

M. Ava meni, ja neznam, ča bim dala, da sam tako srećna: človeku pride kakovo pismo, pak ti mora letet od Jeruda do Pilata, da mu ga proštiye, a kadgod nebi otel za Bog zna ča, da drugi znaju njegove posle: pak da bi ti ljudi znali mućat, nego kad ti ga proštiye, kako da si to psu na rep privezal!

L. Nebojte se, kuma, mene ne.

M. Jumanee, ča to dešte? nego mi povejte, kade ste se pismu navadila?

L. Pokazal mi je nekoliko puti Franina valje prvo leto našega zakona, ać je vavek del, da ču mu to više valjat, nego svi bleki, kē sam od domi donesla.

M. Na, kâ lepa stvar koliko samo to človeku valja.

L. Vam se to, kuma, bogzna ča vidi, a po drugih krajih zna sve skroze štít i pisat, žensko i mužko. To poveda moj Franina, ki je svoje mlade dni, kako znate, dosti sveta obašal: bil je toliko i toliko puti va Ingliteri i va Fran- ceskoj, a tri il četiri puti ča dole va Amerikal,

M. Tako to posvuda više skrbe nego puti nas, da se i žensko ča navade.

- L. Namor skrbe, ač dobro znaju, da žena tri kantuna od kuće drži, a četrtoga pomore.
- M. Sirota ženska, toga ima toliko na plećih, pak ako nis nezna, ča će? Koliko puti sam ja škodna, ač se reva nespamećujem, ni ča sam komu dala, ni ča imam od koga prijet, ni kako mi j' ča opravit.
- L. Zato i gredu ljudi po drugih krajih napred, a mi ovde dan za dnevom nazad.
- M. Borme j' baš tako. — Nego, kuma, Bog s vami, mi smo se malo prevć zagovorile, a meni je teč doma, ač imam silu božju opravila.
- L. Tako Bog budi s vami, kunice, dokle se opet vidimo!

Liek proti govedjoj kugi.

Gosp. Tonkres, ravnatelj dobarah na Kerestincu, u Lajpeigskom „Ill. Landw. Ztgu.“ ovako piše u govedjoj kugi:

„Znamenja bolesti očitaju se tim, da goveda prestanu pregrižati, te žalostno glavu objese, oči im počnu suziti, s početka manje, a onda sve žešće i neprekinuto, što je nedvojbeno znamenje kuge; uši i druge skrajnosti su mrzle, dočim se ostalo tielo od zime trese, a malo zatim uz grozničavu vrućinu padne.

Zatim uz daljnji razvitak bolesti postane koža tako suha, da više nema dvojbe o pošasti.

Na desnah (meso oko zubi), na jeziku u gubici, u požiraku, na sluznici u želudcu, u debelu crievu načine se male crvene piknjice, koje brzo rastu, te se napokon u prište pretvore, koji pucaju i tako krv u žilah otraju, te marvinče iliti živinec mora poginuti.

Liek proti ovoj pošasti jest karbolna kiselina, kao što se iz tvornice iliti fabrike dobiva: od nje se, idući hlievom iliti stajom gori doli toliko kap po kap na pod izliva, dok se osjećati počme, da hliev kreozotom dobro zaudara. (Kreozot i karbolna kiselina nalikuju si duhom i drugimi gnjilocu suzbijajućimi svojstvi, te se jedno i drugo dobiva od katrama, kreozot od drvova, a karbolna kiselina od kamenita.)

Mjesto toga možeš također solik vapnom (clorkalk) staju od kužnih izduhah očistiti, ako naprime nešto takova vapna na tanjiru sa dobrim octom poliješ te ostaviš u hlievu, dok se duha po soliku osjeća. Prije ipak valja marhu (živinu) iztjerati, vrata i prozore otvoriti te tekar poslie četvrt sata opet marhu nutar pustiti.

U vrijeme vladajuće pošasti nevalja nikoga stranjskoga u staju pustiti; marhu treba kod kuće na koritu napajati; gdje nema zdenca, valja kući u nizke kace iliti diže vodu donošati te uvijek u vodu toliko sumporne kiseline prilijati, da bude malko kiselasta.

Dobro je takodjer mangano-prekiselina kalija (hypermangan-saures kali), jednu drabmu na 10 okah (bokalah) vode prilijati, jer i ova primjes gujilobu suzbija.

S dobrim uspjehom rabi se takodjer čist kreozot ili takodjer karbolna kiselina, koju kerestinski liečnik Dr. Milan Bišćan već od više godinah kao odkužujuće sredstvo proti groznicam prepisuje, što je dokazom, da kreozot isto tako groznicu uzrokujuće izdube, kao što i kuživa suzbija.

Moguće da marha neće htjeti s početka sumpornom kiselinom prekišeljenu vodu pit, ali će joj se brzo priučiti.

Ako mi vol oboli, ulijem u mjericu lanena ulja jednu običnu žlicu salmijaka, stresem dobro, dok laneno ulje pobeli, pak sve skup slijem volu u gubicu; manjemu govedčetu ulijem u mjericu lanena ulja razmjerno manje solmijakove žeste. Zatim se pojavi kašalj, izrigavanje (stucanje), i počme balega (lajno) izlaziti. Sad se bolestno govedče hladnom vodom od zdenca čvrsto polije, pa onda četvorica ljudi od glave do papka (kopita) slamom tako riblju, da se znojiti (potiti) počme.

Ako je koža do počenja dotjerana, omota se živinče dobro gujveri (baljami), postavi se na stran, te mu se malo hrane daje. Od sada mu se više krat na dan sumpornom kiselinom zakiseljene vode ponudi.

Kao što bolestna čovjeka sumporna, fosforna i salitrena kiselina sa malinovim sokom hladi, tako to čini bolestnu živinčetu svaka kiselina s vodom, ali se sumporna kiselina s vodom s toga preporuča, što se svuda dobiti može. Uz to dobiva govedče 3—4 dana svaki dan po jednu žlicu čista lanena ulja.

Sumpornom kiselinom zakisljenu vodu valja mu 8 dana davati; četvrtog dana valja početi nuditi mu po štuut sameljene raži ili graba, ali češće mu pilo ponuditi.

Poslie četiri dana pokušaj sa šakom siena; ako ga govedče prihvati, davaj mu ga češće, ali veoma malo. Buduć govedčetu gubica s nutar i požirak ozledjen, razumije se, da nemože suhe i oštre hrane jesti.

Što uavedoh o salmijaku, o tom imam iskustvo; ali kreozot iz ljekarne i karbolna kiselina iz različitih tvornica tako je različita, da je čovjek nemože u svakom slučaju isto množstvo vodi prilijati.“

(Dalm. gosp. list.)

Različite vesti.

* **Vrijeme.** Ovdje u Trstu imali smo sve do 21. južno vrijeme, a onda je okrenula bura sa silnom studeni i snjegom, što još i sad traje.

* **Bečko carevinsko vieće** odgodilo se pred Božićem tamo do 20. januara. Negdje u zadnjih mu sjednicah bilo je u njem govora i o sveobćem pravu izbora. Ministar predsjednik da je nekome u skromnu razgovoru rekao, da sveobće pravo izbora jest naravska posljedica sveobće dužnosti vojničtva. Dao Bog, pa se i to obistinilo.

* **Česki zastupnici**, što neće da stupe u carevinsko vieće, pozvani su, da opravdaju svoju odsutnost. Čuje se, da će staročesi i mladočesi napose odgovoriti na taj poziv. Tim će doskora imati Česi opet izbore za carevinsko vieće.

* **Hrvatski sabor** sastao se dne 20. prošloga mjeseca, da nadoveže svoj prekinuti rad. Na neki Makancev upit, tičući se Krajine i Dalmacije, nj. preuzvišenost Ban je tako odgovorio, da je zadovoljio saboru i narodu. Mnogi domorođci se nadaju, da će sabor već ovaj put, il što skorije uzeti na ruke predmet svenčislne biblioteke, bez koje naliči svenčilište mlinu bez vode.

* **Odgovor na prigovor.** Netko iz Istre nam piše, da smo nepravdini, jer kao što šampamo u našem listu govore Dra. Dinka Vitezića, da zašto nešampamo govorah i ostalih triuh istranskih zastupnikah na carevinskom vieću. — Na taj prigovor odgovaramo *un bel tacere non fu mai scritto*, to jest, česa neima da se nemože šampati, a ona ostala tri istranska zastupnika, Vidulich naime, Polesini-Kamalić i Defranceschi, akoprem sjede već ovo drugu zimu u carevinskom vieću, nisu još u njem ni pisnuli, a kamo li govorili. Eto zašto nešampamo i njihovih govorah!

* **Čarobnik.** Pripovjedaju nam, da se u Tinjanskoj občini u Istri, goji nekak čovjek, koji laže šupim glavam, da on umie izliečiti od svake bolesti nekimi čarobijami i nekim svojim ludim brbljanjem. Mi se nečudimo, što ima dandanas ljudih, koji na taj način sviet varaju, jer će lisicah i varalicah biti uvijek na svietu; nego se čudom čudimo, što ima još med ljudi takvih ludjakah, koji vjeruju hrpavu pjevanju gavranah.

* **Odlikovanje.** G. Ivan Lavriha, župan u Dolini kod Trsta vriedni narodnjak i neutrudljivi dobročinitelj svega kolikoga dolinskoga puka, bio je od presv. cesara odlikovao zlatnim križem za zasluge.

* **Grof Arnim**, bivši pruski poklisar u Rimu i Parizu, je osudjen na 3 mjeseca zatvora, uračanav u to mjesec dana, što je bio pod istragom.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 31 Decembra 1874.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	—
Čarski dukati (ceklini)	5.23	5.23	5.23	5.22	—	5.22	5.21	5.21	5.21	—	—	—	5.21 1/2	5.21	5.21	—
Napoloni	8.80	8.80	8.91	8.90	—	8.90	8.80	8.90	8.91	—	—	—	8.91 1/2	8.92 1/2	8.93	—
Liro Inglesko	11.19	11.19	—	—	—	11.18	11.17	11.18	11.18	—	—	—	11.19	11.19	11.19	—
Srebro prid (aggio)	105.50	105.65	105.85	105.75	—	105.85	105.75	105.75	105.75	—	—	—	106.—	106.—	105.85	—